

Nepíšte pre nás bez nás

Ako zapojiť ľudí s mentálnym postihnutím
do prípravy ľahko čitateľných a ľahko zrozumiteľných textov

Program
celoživotného
vzdelávania

Združenie na pomoc ľuďom
s mentálnym postihnutím
v Slovenskej republike

Inclusion Europe

Vytvorené v rámci projektu Vytváranie ciest k celoživotnému
vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím

ZPMP v SR ako partner projektu **Vytváranie ciest k celoživotnému vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím** preložil ďalšie 2 brožúry:

Brožúry si môžete stiahnuť z tejto internetovej stránky:
www.life-long-learning.eu

ISBN tejto brožúry je 978-80-89344-07-9.

Obálku vypracoval: Orange Metallic.

Brožúru vydalo ZPMP v SR a Inclusion Europe v rámci projektu Vytváranie ciest k celoživotnému vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím s podporou Programu celoživotného vzdelávania Európskej Únie.

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Tento projekt nadväzuje na výsledky projektu Cesty k vzdelávaniu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím (2007 – 2009).

Do tohto projektu boli zapojené organizácie:

Inclusion Europe (Belgicko) - Atempo (Rakúsko) - Me Itse ry (Fínsko) - Nous Aussi (Francúzsko) - UNAPEI (Francúzsko) - Büro für Leichte Sprache of Lebenshilfe Bremen (Nemecko) - Inclusion Ireland (Írsko) - VILTIS (Litva) - FENACERCI (Portugalsko) - ENABLE Scotland ACE (Škótsko)

Obsah

Strana

Prečo potrebujeme ľahko čitateľné dokumenty	3
Prečo je dôležité zapojiť ľudí s mentálnym postihnutím.....	4
Prečo sme túto brožúru napísali v ľahko čitateľnom štýle	4
Niekoľko odporúčaní odborníkom	4
Tvorba ľahko čitateľného textu.....	5
Písanie vlastného textu v ľahko čitateľnom štýle	5
Prepis zložitého textu do ľahko čitateľného štýlu	6
Kontrola vášho dokumentu	8
Záverečná úprava dokumentu	8

Prečo potrebujeme ľahko čitateľné dokumenty

Ľudia s mentálnym postihnutím sú ako všetci ostatní ľudia.
Ak dostanú správnu podporu, aj oni môžu v živote robiť veľa vecí.

Pre ľudí s mentálnym postihnutím môže byť ťažšie pochopiť niektoré veci
a učiť sa nové veci.

Preto je pre nich dôležité, aby boli informácie čo najviac zrozumiteľné.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú právo na zrozumiteľné informácie.
Tak ako všetci ostatní ľudia.

Toto sa uvádza v Dohovore Organizácie Spojených národov
o právach osôb so zdravotným postihnutím.
V jeho článku č. 9 sa hovorí, že ľudia s postihnutím majú právo na
prístup k zrozumiteľným informáciám.

Zrozumiteľné informácie pomáhajú ľuďom zistiť to, čo potrebujú vedieť.
Dávajú im možnosť, aby sa mohli sami rozhodovať.

Ak ľudia s mentálnym postihnutím nedostanú zrozumiteľné
informácie, znamená to pre nich vylúčenie zo spoločnosti.
Nebudú schopní zapojiť sa do diania okolo seba.
Budú musieť počkať, kým za nich rozhodnú druhí ľudia.

Zrozumiteľné informácie sú ľahko čitateľné a ľahko pochopiteľné.
Pri tvorbe ľahko čitateľných informácií je dôležité postupovať podľa
istých pravidiel.
Viac o pravidlách tvorby ľahko čitateľných informácií si môžete prečítať
v našej ďalšej brožúre.

Táto brožúra sa volá Informácie pre každého –
Európske pravidlá tvorby ľahko čitateľných a ľahko zrozumiteľných
informácií.

Prečo je dôležité zapojiť ľudí s mentálnym postihnutím

Ľudia s mentálnym postihnutím vedia najlepšie, čo je pre nich dobré. Vedia najlepšie, čo potrebujú, aby informáciám rozumeli.

Ľahko čitateľné texty by nikdy nemali vznikať bez spolupráce s ľuďmi s mentálnym postihnutím.

Prečo sme túto brožúru napísali v ľahko čitateľnom štýle

Ľudia s mentálnym postihnutím musia vedieť, aký je postup pri písaní brožúry. Len tak budú vedieť, kedy sa môžu zapojiť do jej tvorby.

Ľudia s mentálnym postihnutím často nevedia, kedy alebo ako sa môžu zapojiť do písania textu do brožúry.

Preto sme sa rozhodli, že túto brožúru napíšeme v ľahko čitateľnom štýle.

Ľudia s mentálnym postihnutím tak zistia, ako môžu prispieť k tvorbe ľahko čitateľného dokumentu.

Niekoľko odporúčaní odborníkom

Na čo myslieť skôr, než začnete spolupracovať s ľuďmi s mentálnym postihnutím?

1. Uistite sa, že ľudia s mentálnym postihnutím rozumejú tomu:
 - čo robia,
 - čo sa od nich očakáva,
 - ako budete v práci postupovať.
2. Pripravte sa na to, že budete pracovať pomalším tempom než obvyčajne.
Myslite na ti už pri plánovaní času práce.
3. Pre ľudí s mentálnym postihnutím môže byť náročné písať. Môže byť pre nich náročné aj kontrolovať texty. Ak to ale robia často, stanú sa z nich v tejto práci odborníci. Odborná práca by mala byť podľa možností vždy zaplatená. Preto v rozpočte počítajte aj s finančnou odmenou za prácu ľudí s mentálnym postihnutím.

Tvorba ľahko čitateľného textu

Budeme hovoriť o 2 rôznych situáciách:

1. Rozhodli ste sa napísať vlastný text v ľahko čitateľnom štýle.
2. Prepisujete zložitý text do ľahko čitateľného štýlu.

1. Písanie vlastného textu priamo v ľahko čitateľnom štýle

A. Výber témy

Je dôležité, aby sa ľudia s mentálnym postihnutím zapájali do rozhodovania o obsahu materiálov.

Môžete to urobiť takto:

- opýtajte sa ľudí s mentálnym postihnutím, aké informácie potrebujú,
- zapojte ľudí s mentálnym postihnutím do rád alebo komisií, ktoré rozhodujú o tom, čo sa má vydať v ľahko čitateľnom štýle,
- dajte ľuďom s mentálnym postihnutím všeobecné informácie o spoločenskom dianí a zistite, čo ich zaujíma.

B. Skôr než začnete písať

Keď sa rozhodnete napísať vlastný text v ľahko čitateľnom štýle, najlepšie je zapojiť ľudí s mentálnym postihnutím hneď na začiatku.

To znamená, že si spolu sadnete a porozprávate sa o texte.

Môžete hovoriť o týchto bodoch:

- O téme,
- O tom, čo je dôležité povedať k tejto téme,
- O tom, ako pripravený text sprístupniť.

Je to dôležité, ak chcete vytvoriť ľahko čitateľný text, ktorý bude užitočný pre ľudí s mentálnym postihnutím.

C. Príprava prvého návrhu

V tomto bode by ste sa mali dohodnúť, kto napíše prvý návrh.

- Človek s mentálnym postihnutím sám?
- Vy spolu s človekom s mentálnym postihnutím?
- Vy sami?

Vybraná téma niekedy môže byť pre vašich spolupracovníkov s mentálnym postihnutím veľmi náročná, alebo neznáma.

Napríklad téma spôsobilosti na právne úkony.

V tomto prípade zapojte ľudí s mentálnym postihnutím až vtedy, keď je prvý návrh textu pripravený.

Kto napíše prvý návrh textu?

Rozhodujte sa podľa nasledujúcich kritérií:

- Aká náročná je vybraná téma?
- Aké sú vaše skúsenosti a skúsenosti vašich spolupracovníkov s mentálnym postihnutím?
- Koľko máte času a aký je váš rozpočet?
- Aký máte vzťah s vašimi spolupracovníkmi s mentálnym postihnutím?

D. Keď máte prvý návrh

Keď máte pripravený prvý návrh, dajte ho skontrolovať vašim spolupracovníkom s mentálnym postihnutím.

Viac k tomuto bodu si prečítajte v časti Kontrola vášho dokumentu.

2. Prepis zložitého textu do ľahko čitateľného štýlu

V takomto prípade môžete postupovať dvomi spôsobmi:

1. Prvý prepis do ľahko čitateľného štýlu pripravíte sami.

Potom poprosíte ľudí s mentálnym postihnutím, aby tento prepis skontrolovali.

Viac k tomuto bodu si prečítajte v časti Kontrola vášho dokumentu.

2. Hneď od začiatku spolupracujete s ľuďmi s mentálnym postihnutím.

To znamená, že si s nimi sadnete a spolu prečítate zložitý text.

Týmto spôsobom zistíte, čomu rozumejú a čo im treba vysvetliť.

Potom napíšete text v ľahko čitateľnom štýle.

Môžete ho napísať sami, alebo spolu.

Spolupráca zaberie pravdepodobne viac času, než keby ste pracovali sami.

Ale dôležité je to, že zapájate do rozhodovania ľudí s mentálnym postihnutím.

Kontrola vášho dokumentu

Ľudia s mentálnym postihnutím vedia najlepšie, čo je pre nich dobré. Dokážu povedať, či je dokument ľahko čitateľný, alebo nie. Je dôležité, aby ste dali text prečítať ľuďom s mentálnym postihnutím. Požiadajte ich o to, aby text skontrolovali. Tejto práci hovoríme korektúra.

Ľudí s mentálnym postihnutím môžete:

- požiadať, aby pri čítaní textu zvýraznili všetky slová alebo vety, ktorým dobre nerozumejú,
- opýtať sa, či nepotrebujú ďalšie informácie, aby text lepšie pochopili,
- požiadať, aby text pripomienkovali písomne alebo ústne.

Pri čítaní vášho dokumentu si tiež môžu zapisovať otázky k textu.

Niekoľko rád ku korektúre:

Ľahko čitateľný dokument by si mali prečítať ľudia samostatne, ale aj spolu v skupine.

Je dôležité, aby si text prečítali aj ľudia s mentálnym postihnutím, ktorí nespolupracovali na tvorbe dokumentu.

Váš dokument by si mali prečítať ľudia s odlišnými schopnosťami a skúsenosťami.

Niekedy môže byť korektúra náročná.

Niektorí ľudia s mentálnym postihnutím sú na takúto prácu zvyknutí. Iní ľudia nie.

Odporúčame vám, aby ste vždy dali dokument skontrolovať:

- ľuďom, ktorí už majú skúsenosti s korektúrou,
- ľuďom, ktorí túto prácu nikdy predtým nerobili.

Nepýtajte sa ľudí s mentálnym postihnutím otázky, na ktoré môžu odpovedať len „áno“ alebo „nie“.

Napríklad sa nepýtajte:

- Pochopili ste text?

Radšej im položte otázky, ktorými naozaj odhalíte, či ľudia textu porozumeli.

Napríklad sa opýtajte:

- O čom je tento dokument?
- Čomu ste rozumeli?
- Čomu ste nerozumeli?

Poproste ľudí s mentálnym postihnutím, aby skontrolovali:

- zrozumiteľnosť,
- obsah
- úpravu.

Ukážte im aj upravený text.

Nechajte ich, nech ho skontrolujú viackrát.

Upozornite ľudí s mentálnym postihnutím na to, že možno nebudete prihliadať na všetky pripomienky.

Vysvetlite im prečo.

Napríklad:

Mená ľudí alebo názvy organizácií sa niekedy čítajú ťažšie.

Nemôžeme ich však zmeniť tak, aby boli ľahšie čitateľné.

Výraz „korektor“ označuje ľudí, ktorí kontrolujú vaše texty.

Kontrolujú ich tým, že si ich sami čítajú.

Ale kontrolovať texty môžu aj ľudia, ktorí čítať nemôžu.

Napríklad s pomocou inej osoby, ktorá im texty prečíta.

Aj tento spôsob kontroly vám môže ukázať, či je text ľahko čitateľný.

Záverečná úprava dokumentu

Pokiaľ je to možné, urobte v texte na základe pripomienok potrebné zmeny.

Uved'te, že sa na príprave dokumentu podieľali ľudia s mentálnym postihnutím.

Na druhú stranu obálky môžete napríklad napísať:

- Korektúru tejto ľahko čitateľnej brožúry vykonali XXX.

Hlavnou organizáciou projektu je Inclusion Europe.

Na projekte pracovalo ďalších 9 ďalších partnerských organizácií:

	ZPMPvSR Heydukova 25, 811 08 Bratislava – Slovenská Republika Tel: 00421 2 63814968 e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk – webstránka: www.zpmpvsr.sk
	Anffas Onlus Via Casilina 3/T, 00182 Rím - Taliansko Tel: 0039 06 3611524 – 0039 06 3212391 e-mail: nazionale@anffas.net – webstránka: www.anffas.net
	Udruga za samozastupanje Bleiweisova 15, 10000 Záhreb - Chorvátsko Tel.: 00385 1 555 66 80 e-mail: kontakt@samozastupanje.hr – web: www.samozastupanje.hr
	ÉFOÉSZ 17 Lónyay utca, H-1093 Budapešť – Maďarsko Tel.: 0036 1 411 1356 e-mail: efoesz@efoesz.hu – webstránka: www.efoesz.hu
	EVPIT Maleva 16, 11711 Talin – Estónsko Tel.: 00372 660 50 67 - Gsm: 00372 56671222 e-mail: evpit@vaimukad.ee – webstránka: www.vaimukad.ee
	FEAPS Confederación Avda. General Perón 32, 28020 Madrid – Španielsko Tel.: 0034 91 556 74 13 e-mail: feaps@feaps.org – webstránka: www.feaps.org
	Rupju Berns Ventspils iela 29, Rīga - Lotyšsko Tel.: +371 67617609 e-mail: irina.rulle.saule@apollo.lv – webstránka: www.saule.org.lv
	SPMP ČR - Inclusion Czech Republic Karlínské nám. 12/59, 186 03 Praha 8 – Česká Republika Tel: 00420 221 890 436 e-mail: spmp@seznam.cz – webstránka: www.spmpcr.cz
	Zveza Sožitje Samova ulica 9, 1000 Ljubljana – Slovinsko Tel: 00386 1 43 69 750 e-mail: info@zveza-sozitie.si - webstránka: www.zveza-sozitie.si

Inclusion Europe

Európske združenie ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín

Inclusion Europe je nezisková organizácia.

Inclusion Europe bojuje za práva a záujmy ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín v celej Európe.

Členovia Inclusion Europe sú organizácie z 36 krajín.

Ľudia s mentálnym postihnutím sú tiež občania svojich krajín.

Majú rovnaké právo na to, aby boli začlenení do spoločnosti.

Chcú svoje práva, nie láskavosti.

Ľudia s mentálnym postihnutím majú mnoho schopností a talentov.

Majú aj svoje špecifické potreby.

Je dôležité, aby dostali šancu vybrať si služby, ktoré budú uspokojovať ich potreby.

Inclusion Europe sa zameriava na tri hlavné oblasti politiky:

- Ľudské práva pre ľudí s mentálnym postihnutím
- Začlenenie do spoločnosti
- Ochrana pred diskrimináciou

Inclusion Europe koordinuje aktivity v mnohých krajinách Európy, vrátane projektov, konferencií, činnosti pracovných skupín a výmenných stretnutí.

Reaguje na európske politické návrhy a poskytuje informácie o potrebách ľudí s mentálnym postihnutím.

Inclusion Europe radí Európskej komisii a členom Európskeho parlamentu v otázkach týkajúcich sa postihnutia.

S podporou
Programu celoživotného vzdelávania
Európskej Únie.

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles - B-1050 Brussels - Belgium

Tel. : +32-2-502 28 15 - Fax : +32-2-502 80 10

secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org